

فتوح

استفتائات جدید حج

مرکز تحقیقات حج - بخش فقه

تا لحظات پایانی صفحه آرایي فصلنامه، پاسخ برخی از مراجع معظم تقلید به دفتر مجله نرسید، از این رو، ناگزیر به پاسخ‌های رسیده بسنده کردیم. امید است بتوانیم از پاسخ‌های دیگر مراجع نیز در شماره آینده بهره‌مند شویم.

◆ ۱- آیا نماز طواف مستحب را می‌توان در حال حرکت و راه رفتن خواند؟

○ آیه الله تبریزی: مانعی ندارد، والله العالم.

○ آیه الله سیستانی: اشکال ندارد.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: مانع ندارد، والله العالم.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: بلی، می‌توان

پروانه تبریزی

طهرانی

○ آیه الله مکارم شیرازی: احتیاط آن است که در حال وقوف بخوانند؛ زیرا ادله جواز نافله در حال حرکت، از اینجا منصرف است.

◆ ۲- آیا کسی که در اعمال عمره یا حج یا خصوص طواف اجیر غیر باشد، می تواند به نیابت از شخص دیگری تبرعاً یا استیجاراً قرآن تلاوت کند.

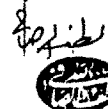

○ آیه الله تبریزی: مانعی ندارد، والله العالم.

○ آیه الله سیستانی: می تواند.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: چنانچه مانع اعمال عمره یا حج یا طواف اجیر نباشد خواندن قرآن تبرعاً یا استیجاراً برای دیگری اشکال ندارد، والله العالم.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: بلی، می تواند.

○ آیه الله مکارم شیرازی: مانعی ندارد.

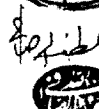
◆ ۳- در حال طواف نماز مستحب خواندن چه حکمی دارد؟

○ آیه الله تبریزی: مشروعیت آن ثابت نیست، والله العالم.

○ آیه الله سیستانی: جایز است.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: احوط ترک آن است، والله العالم.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: مانعی ندارد.

○ آیه الله مکارم شیرازی: اشکالی ندارد.

◆ ۴- در صورتی که لباس نمازگزار از پنبه یا کتان باشد، در جایی که بر فرض تقیه سجده بر فرش صحیح است، چنانچه بتواند بدون محذور بر لباس خود سجده کند، آیا سجده بر فرش که از پشم یا مواد لاستیکی است مجزی است یا نه؟

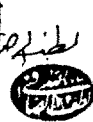
○ آیه الله تبریزی: چنانچه با رعایت تقیه بتواند بر لباسش سجده کند، باید بر لباس مذکور سجده نماید، والله العالم.

○ آیه الله سیستانی: در فرض مذکور مجزی است.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: در فرض سؤال باید بر لباس خود سجده کند، والله العالم.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: در فرض سؤال، باید به لباسش سجده کند و سجده بر فرش و مواد پلاستیکی مجزی نیست.

○ آیه الله مکارم شیرازی: سجده بر پنبه و کتان در فرض سؤال، اولویت دارد.

◆ ۵- آیا استحباب سه روز روزه مستحبی در مدینه منوره برای برآمدن حاجت، اختصاص به مسافر دارد یا برای اهالی مدینه و کسی که قصد عشره دارد نیز مستحب است؟

○ آیه الله تبریزی: حکم مزبور اختصاص به مسافر دارد و شامل اهل مدینه نمی شود و در مسافر بین این که نمازش قصر باشد یا به جهت قصد اقامت ده روز نمازش تمام باشد، فرقی نیست، والله العالم.

○ آیه الله سیستانی: برای همه مستحب است.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: بعید نیست اختصاص به مسافر نداشته باشد، والله العالم.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: استحباب آن به قصد ورود برای غیر مسافر ثابت نیست، بلی رجاءاً مانعی ندارد.

○ آیه الله مکارم شیرازی: این حکم مخصوص مسافر است ولی دیگران بر اساس قانون اولی هر روزی بخواهند می توانند به قصد حاجت روزه بگیرند.

◆ ۶- جواز اقتدا به اهل سنت اختصاص به نماز ادا دارد یا نماز قضا را نیز می توان اقتدا کرد؟
○ آیه الله تبریزی: نماز قضا را هم می شود با آنها خواند، لکن شخص باید حمد و سوره را خودش بخواند و لو به این که در نمازهای جهریه به اخفات بخواند، والله العالم.

○ آیه الله سیستانی: می تواند نماز قضا را نیز بخواند ولی به هر حال باید قرائت خود را بخواند و حکم جماعت را ندارد.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: مختص به نماز ادا است، والله العالم.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: اختصاص به نماز ادا ندارد.

○ آیه الله مکارم شیرازی: تفاوتی نمی کند.

◆ س ۷- زنی به تصور این که مستحاضه است در میقات محرم شده و با انجام وظایف مستحاضه اعمال عمره تمتع را به جا آورده، پس از اعمال متوجه شده که حائض بوده، وظیفه او نسبت به اعمال عمره و حج چیست؟

○ آیه الله تبریزی: در فرض مزبور که زن در زمان احرام حائض بوده، چنانچه وقت برای انجام اعمال، بعد از پاک شدن از حیض دارد، باید اعمال را اعاده کند و اگر وقت وسعت انجام اعمال را ندارد، با همان احرامی که بسته حج افراد را به جا می آورد و در صورت تمکن، باید بعد از آن، عمره مفرده به جا آورد.

○ آیه الله سیستانی: اگر تا قبل از وقت حج، فرصت انجام اعمال عمره را دارد، باید صبر کند و اعمال را پس از پاکی، دوباره انجام دهد و اگر فرصت نباشد باید حج افراد انجام دهد و پس از اعمال، اگر ممکن بود، عمره مفرده انجام دهد.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: زن مذکور محرم است، بنابراین اگر پاک شود و وقت برای عمره تمتع باقی باشد، مجدداً اعمال عمره را انجام می‌دهد و اگر وقت برای انجام عمره نباشد، به طوری که بتواند وقوف عرفات را درک کند، حجش بدل به افراد می‌شود؛ یعنی با همان احرام بعد از پاکی و غسل، نیت حج افراد می‌کند و اعمال حج را تا آخر انجام می‌دهد و قربانی ندارد و بعد از حج هم، عمره به‌جا می‌آورد و همین حجش مجزی است.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: اگر وقت برای اعاده اعمال عمره تمتع دارد، طواف و نماز را اعاده کند و احتیاطاً سعی و تقصیر را نیز اعاده نماید، ولی اگر وقت ندارد، حج افراد انجام دهد (حجش مبدل به افراد می‌شود) و پس از حج، عمره مفرده به‌جا آورد.

○ آیه الله مکارم شیرازی: باید طواف‌ها و نماز طواف را از سر بگیرد و احتیاط این است که اگر در مکه حاضر است، بقیه اعمال؛ مانند سعی و تقصیر را نیز اعاده کند ولی کفارهای بر او نیست.

◆ ۸- آیا استحباب غسل ورود به مسجدالحرام تنها برای قادم و کسی است که اعمال عمره به

جای می‌آورد یا برای هر مرتبه رفتن به مسجدالحرام نیز مستحب است؟

○ آیه الله تبریزی: غسل دخول مسجد الحرام، که همان غسل برای دخول مکه و حرم است، اختصاص به قادم و کسی که اعمال را به‌جا می‌آورد، دارد.

○ آیه الله سیستانی: استحباب آن حتی برای قادم ثابت نیست.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: بعید نیست برای هر وارد به مسجد باشد و در هر مرتبه.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: برای هر مرتبه رفتن به مسجد الحرام نیز مستحب است.

○ آیه الله مکارم شیرازی: به قصد رجا مانعی ندارد.

◆ ۹- کسی که حس بویایی ندارد یا به علت زکام و سرماخوردگی بویی را احساس نمی‌کند،

استعمال طیب و عطر زدن به بدن و لباس و گرفتن بینی از بوی بد بر او حرام است یا نه؟

○ آیه الله تبریزی: استعمال طیب بر او حرام است و نسبت به گرفتن بینی از بو، چنانچه شخص بو را احساس می‌کند ولو مختصر، گرفتن بینی از بوی بد جایز نیست.

○ آیه الله سیستانی: استعمال و عطر زدن حرام است ولی اگر احساس بودی بد نمی‌کند گرفتن بینی حرام نیست.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: استعمال طیب و گرفتن بینی از بوی بد برای چنین کسی هم حرام است.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: بلی، در فرض سؤال نیز استعمال طیب و عطر زدن و بینی را از بوی بد گرفتن حرام است.

○ آیه الله مکارم شیرازی: استعمال عطر برای او نیز اشکال دارد ولی گرفتن بینی از بوهای خوب و بد لازم نیست.

◆ ۱۰- آیا برای کسی که خودش محرم نیست جایز است چیزی روی سر مرد محرمی بیندازد،

مثلاً محرمی که خوابیده پتو را روی سر او بیندازد و چنانچه محرم باشد چه حکمی دارد؟

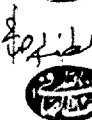
○ آیه الله تبریزی: جایز نیست.

○ آیه الله سیستانی: در هر دو فرض جایز نیست

○ آیه الله صافی گلپایگانی: دلیلی بر منع آن نرسیده است؛ چه محل باشد چه محرم.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: خیر جایز نیست ولو محرم نباشد.

○ آیه الله مکارم شیرازی: احتیاط ترک این امور است.

◆ ۱۱- اگر مرد محرم به غیر محرم بگوید وقتی که خواب رفتم پتو را روی سرم بینداز، چه حکمی دارد؟ و بر فرض که او هم به این درخواست عمل کند کفاره واجب می شود یا نه و بر فرض وجوب، کفاره بر عهده چه کسی است؟

○ آیه الله تبریزی: عمل مزبور جایز نیست و در فرض ارتکاب کفاره ندارد.

○ آیه الله سیستانی: نه درخواست جایز است و نه عمل ولی کفاره ندارد.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: در فرض سؤال، حرمت آن معلوم نیست و کفاره هم ندارد.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: نباید بیندازد، ولی چنانچه انداخت کفاره بر عهده هیچ کدام نیست، بلی محرم به محض بیدار شدن و توجه باید پتو را بردارد و الا بنا بر احتیاط واجب باید کفاره بدهد.

○ آیه الله مکارم شیرازی: جایز نیست.

◆ ۱۲- در برخی موارد، زائران بیت الله الحرام یا سایر مسافران، وقت نماز در هواپیما هستند، با توجه به این که نماز در هواپیما معمولاً مانع استقرار و طمأنینه نیست، در صورتی که سایر شرایط، مثل قیام و قبله و رکوع و سجود مراعات شود، آیا در صورت علم یا احتمال این که پیش از اتمام وقت نماز به مقصد می رسند و می توانند نماز را پس از پیاده شدن از هواپیما بخوانند، نماز در هواپیما کفایت می کند یا باید تأخیر بیندازند و در صورتی که نماز را در آن حال خواندند و پیش از اتمام وقت نماز پیاده شدند، اعاده نماز لازم است یا نه؟

○ آیه الله تبریزی: چنانچه احتمال بدهند که تا آخر وقت هواپیما به زمین ننشینند می توانند در هواپیما نماز بخوانند و اگر پیش از اتمام وقت هواپیما به زمین نشست نمازشان را اعاده کنند.

○ آیه الله سیستانی: در فرض مذکور نماز در هواپیما کافی است.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: در صورت علم باید تأخیر نماید و در صورت احتمال، احوط خواندن و چنانچه قبل از گذشتن وقت به مقصد رسید اعاده است.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: به طور کلی مکان نماز گزار باید بی حرکت باشد و باید بتوانند تا پایان نماز شرایط نماز را رعایت کنند لذا در فرض سؤال، در سعه وقت تأخیر بیندازند و اگر بواسطه تنگی وقت ناچار باشند نماز بخوانند باید به قدری که ممکن است رعایت شرایط را بنمایند و در این صورت اعاده لازم نیست.

○ آیه الله مکارم شیرازی: چنین نمازی صحیح است و اعاده ندارد.

◆ ۱۳ - وضو گرفتن از آبهای خنک مسجده الحرام و اطراف آن - که برای آشامیدن اختصاص

داده‌اند؛ اعم از کلمن‌ها و شیرها - چه حکمی دارد؟

○ آیه الله تبریزی: چنانچه موجب اعتراض و توهین به حجاج از مؤمنین بشود باید اجتناب کنند.

○ آیه الله سیستانی: جایز نیست.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: محل اشکال است.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: وضو نگیرند و اگر عالماً عامداً وضو گرفتند برای نماز به آن اکتفا نکنند.

○ آیه الله مکارم شیرازی: اشکال دارد.

◆ ۱۴ - حدّ منی آیا جمره عقبه است یا خود عقبه که گردنه بزرگی است؟

○ آیه الله تبریزی: بیش از جمره عقبه است، به اندازه‌ای که رمی در داخل منا واقع می‌شود و در مورد شک در مورد نفر و کوچ از منا احتیاط کنند و اکتفا به اقل بشود و از قدر متیقن از منا، کوچ بعد از زوال انجام شود.

○ آیه الله سیستانی: جمره حد منا است.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: حد منا را اعلام مخصوصه معین کرده است.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: حد منا از ناحیه مکه، خود عقبه است.

○ آیه الله مکارم شیرازی: حد منا با علامت مخصوصی مشخص شده است.

◆ ۱۵- اگر اعلم در مسأله‌ای فتوا نداده و تنها احتیاط واجب کرده است، ولی فالاعلم آن احتیاط را ندارد، آیا لازم است مقلد اعلم بدانند مرجعش احتیاط واجب کرده و باید نیت رجوع به فالاعلم کند، یا همین که در مقام انجام وظیفه شرعی بوده و عملش طبق فتوای فالاعلم است کافی است؟ به عبارت دیگر، اگر اعلم مثلاً در احرام از مکه قدیم احتیاط واجب است، ولی فالاعلم چنین احتیاطی نداشته، و مقلد اعلم از مکه جدید محرم شده و بعد از اعمال حج فهمیده است که اعلم چنین احتیاطی داشته، آیا عملش صحیح است یا خیر؟ و اکنون چه وظیفه‌ای دارد؟

از آنجا که سؤال‌های فوق بیشتر مورد استفادۀ روحانیان کاروان‌ها می‌باشد، اگر در پاسخ‌ها اشاره‌ای اجمالی به دلیل هم بشود موجب مزید امتنان است.

○ آیه الله تبریزی: پس از فهمیدن فتوای فالاعلم در تصحیح عمل، به فتوای وی استناد می‌کند.

باید برای ادله به کتب استدلالی مراجعه شود.

○ آیه الله سیستانی: اگر مطابقت با فتوای کسی که می‌تواند از او تقلید کند داشته باشد، الآن می‌تواند به او رجوع کند.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: در فرض سؤال، بعد از خاتمه اعمال نیت کند که آنچه انجام داده‌ام بر طبق نظر فالاعلم باشد اشکال ندارد البته مشروط به این که هنگام احرام از مکه جدید قصد قربت از او متمشی شده باشد.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: همین که عمل مطابق فتوای مشهور باشد صحیح است و نیت رجوع و حتی گفتن و ارجاع دادن لازم نیست. بلی اگر سؤال کردند باید گفت و اگر بعد از عمل متوجه آن احتیاط شدند اعاده لازم نیست، هر چند اگر بخواهند طبق احتیاط اعاده و عمل کنند مانعی ندارد.

○ آیه الله مکارم شیرازی: بعد از اعمال حج رجوع به فالاعلم می‌کند و چون عمل گذشته او با آن هماهنگ است، اعاده لازم نیست.

◆ ۱۶ - شخصی با فیش میت اگر از سایر ورثه اجازه بگیرد می‌تواند به حج مشرف شود، آیا استجازه از سایر ورثه، به عنوان مقدمه واجب مثل ثبت نام و تهیه بلیت و امثال آن، واجب است یا نه و نیز با فرض عدم استجازه، چنانچه با همان فیش به حج برود و سایر شرایط را داشته باشد، حج او صحیح است و کفایت از حجة الاسلام می‌کند یا نه؟

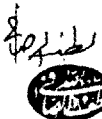
○ آیه الله تبریزی: بنابر احتیاط باید اجازه بقیه ورثه را تحصیل نماید.

○ آیه الله سیستانی: اگر از سایر جهات مستطیع باشد و تمکن مالی در مورد پرداخت حق سایر ورثه در فیش نیز داشته باشد حج بر او واجب است و باید مقدمات را تهیه کند و در این فرض اگر بدون اجازه از فیش استفاده کند، حشش صحیح و مجزی است و بدهکار حق ورثه است.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: در فرض شب استجازه لازم نیست، چون تحصیل استطاعت است که واجب نیست. و اگر بدون اجازه برود، هر چند گناه کرده لکن اگر در میقات شرایط استطاعت در او باشد حج صحیح و مجزی از حجة الاسلام است.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: تصرف در فیش، که مشترک است، باید با رضایت و اجازه همه ورثه باشد ولی اگر استجازه نکرد، هر چند معصیت کرده است ولی حج او صحیح است و کفایت از حجة الاسلام می‌کند، اما باید رضایت ورثه را تحصیل نماید.

○ آیه الله مکارم شیرازی: استجازه کردن لازم نیست ولی اگر استجازه کند و اجازه دهند و سایر شرایط را داشته باشد مستطیع می شود.

◆ ۱۷- با توجه به این که بانوان می توانند رمی روز دهم را شب انجام دهند، آیا حتماً باید شب عید باشد یا شب یازدهم نیز جایز است و در فرض جواز، در صورتی که زن در اعمال حج نایب دیگری باشد، چه صورت دارد؟

○ آیه الله تبریزی: زنها می توانند رمی روز دهم را در شب عید انجام دهند و در حکم مزبور بین این که زن برای خود حج انجام دهد یا نایب دیگری باشد فرقی نیست.

○ آیه الله سیستانی: فقط در شب عید جایز است.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: باید شب دهم باشد؛ چه نایب باشد چه برای خودش باشد.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: شب یازدهم نیز جایز است هر چند نایب در حج باشد. بلی رمی روز یازدهم را در صورتی می تواند شب انجام دهد که از رمی در روز معذور باشد.

○ آیه الله مکارم شیرازی: هر دو جایز است و ضرری به نیابت نمی زند.

◆ ۱۸- خارج شدن از شهر مکه و منا، مثلاً رفتن به جده، مدینه یا طائف در موارد ذیل چه حکمی دارد؟

الف: پس از اعمال روز عید قربان پیش از اعمال مکه.

ب: در روز یازدهم پس از رمی جمرات.

ج: پس از بیتوته نیمه اول شب یازدهم یا دوازدهم.

د: پس از اعمال ایام تشریق، پیش از اعمال مکه.

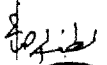
○ آیه الله تبریزی: خارج شدن از مکه و توابع آن، قبل از اعمال مکه و تمام کردن آن جایز نیست.

○ آیه الله سیستانی: اشکال ندارد مگر اینکه در ماه ذی قعدة مُحرم به احرام عمره تمتع شده بود که

در این صورت برای برگشت باید مُحرم به عمره مفرده شده و داخل مکه بشود.

○ آیه الله صافی گلپایگانی: در هیچ یک از موارد مذکور جایز نیست.

○ آیه الله فاضل لنکرانی: احتیاط واجب است که تا اعمال حج تمام نشده از مکه و منا خارج نشود

مگر این که اطمینان داشته باشد که برای اتمام اعمال بر می گردد.

○ آیه الله مکارم شیرازی: احتیاط آن است تا اعمال را تکمیل نکرده خارج نشود.

